

№ 1277

Klassivõitlus

Teine aastakäik

№ 12

(24)

Detsember 1920

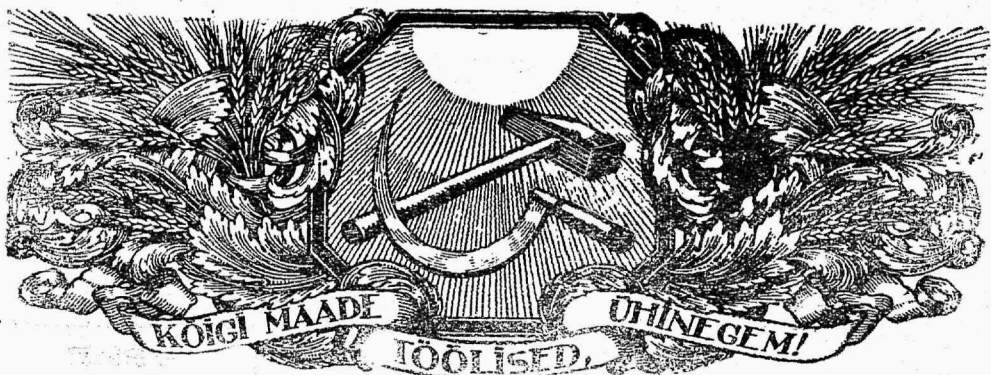
PE 1473

Вене rahvaariduse-komisjar N. B. Lunatsharski

Friedrich Engelsi noorepõlwepildid.

Gestimaa kommunistilise partei kongressi m a n i f e s t Gesti töörahwale.

ENSV
Riiklik Awe
Raamatuks

Proletaarlased!

Seltsimehed ja vennad!

Soome püss ja Inglise naelsterling panid kodanlise walitfufe Gestis jalule. Gesti töörahwa nõukogude (töökommuna) walitfufel tuli taganeda rahwuswahelise kontrewolutsiooni ajutise ülewõimu ees. Weresse uputas wõidust joowastatud kodanlus töörahwa wastaakamise, et wabalt kurnata, niilgida, riisuda, prassida.

Wutawa kogu kokkutulek ja sotsiaaldemokraatide tõusmine suuremaks parteiks kodanlises walitfufes päästis kети otsast Laidoneri ja Judenitshi walged wäed. Sõjakäigud punase Peterburi peale läinud aasta mais ja oktoobris, punase Lätimaa rahustamise sõjakäik l. a. mais on sotsiaaldemokraatide kodanluseteenimise poliitika werisem õis. Mitte Gesti proletariaat, waid see sotsiaaldimukate partei on wastutaw nende äbistawate sõjakäikude eest. Walge terror ja sotsiaaläraandjate nurjatu pettus tegi Gesti proletariaadi rahwuswahelise kontrewolutsiooni suurtiikilihaks.

Dolimata walge terrori mõllamisest on Gesti töörahwa klasfiteadlik eelwägi ennastfalgawalt wõidelnud kodanluse mõdegawalitfufe wasta. Kui punawäed sõjalise liiafaamise tagajärjel Gesti pinnalt wälja tõrjuti; kui Soome lihunikfude jälgid weretööd mannermaa töörahwa were soontes tarduma panid; kui näis, et rahwuslise marutõbe rõwe ood ning wale ja laimu sopane laine kõike enda alla matmas on: siis tõusis saarte töörahwas sõjariistus üles, et lõppu teha fakste ülbusfele. See — nii metsikult allasurutud wastaakamine on illgawam lehekülg Gesti töörahwa enesewabastusewõitluses. Saarte kangelaste auakünkad kutsugu ja äratagu kogu Gesti töörahwast alati ennastfalgawale sõjariistus ülestõusmisele! Ülgaifelt ja alalifelt 1919. aasta jooksul Tallinnas kordunud streigid on ajaloolifeks tõenduseks, et igawõisfed mahalastmifed ja wangiwõtmifed ei suutnud klasfidewahelift rahu maksma panna. Ametiühifuste otsus „Sotsiaaldemokraati“ boikoteerida näitas, et tööliste klasfiteadwus seal edasi püfifib, kus tema organisatfioonid maatafa ei ole tehtud. — Walgete kindralite sõjawankri külge neetud töõfisteklassi wõitlus walgete

sõja wasta tõusis oma kõrgema tipuni Gestimaa ametiühisuste kongressil. Ühelääl el nõudis kongress rahutegemist nõukogude Wenemaaga. Ühelääl el wastas kodanlus oma sotsiaaldemokraatliste kaagimeistrite läbi selle peale — kongressi laialiajamisega ja Isborski salamõrtsukatõõga. Mu langenutele! Nende surm on töölisteklassi weel kibedamale wõitlusele kihutanud.

Mitte Cesti rahwas, mitte Cesti töölisteklass ei sõdinud 1918/19. a. nõukogude wabariigi wasta. Mitte Cesti rahwas, mitte Cesti töölisteklass ei käinud Wene- ja Lätimaad rahustamas. R o d a n l u s sõdis C e s t i töölisteklassi, C e s t i rahwa wasta, eitis ta selles sõjas tule ja mõegaga alla ja pani täägi sunnil oma rakkesse!

S e l l e p ä r a s t ei toonud Tartu rahu Cesti t ö ö l i s e l e mitte rahu.

S e l l e p ä r a s t ei saanud t ö ö r a h w a s afutawalt kogult ei maad, ei leiba, ei wabadusi.

Proletaarlased!

Kommunistlise partei ja 3. Kommunistlise Internatsionaali weripunase lipu all wõitleb Cesti töörahwas juba kaks aastat Cesti kodanluse wäewõimuwalitsuse (diktatuura) wasta. Oma kaks tuhat wiis sada paremat poega ja tütart on Cesti töörahwas kaotanud selles wõitluses. See arw on suurem Cesti n.n. rahwawäe kaotustest wäerinnal ja kõneleb selget keelt: töörahwas on kibedaste wõidelnud ja — kodanline kildkond ei kohju ühegi weretöö eest tagasi, et oma wõimu maksma panna! Uga sellest järgneb paratamata, et ainult kodanluse sõjariistus jõudu murdes töörahwas oma kurnajate ja rõhujate ikke alt wabaneb. Jõud jõu wastal Wägiwald wägiwalla wasta! Ainult **klassisõja** tules wõime meie ära äwitada palgatööorjuse kõiðikud!

Kõik teised wõitlusewiisid ja kõik teised wõitluseabinõud on sellepärast ainult klassisõja ettevalmistamise abinõud. Proletaarlasteulkaade koondamine kommunistlisesse parteisse, kommunistlise partei mõju maksmapanemine awalikkudes töölisteühisustes, suusõnaline ja awalik agitatsioon linnas, maal ja sõjawäes, majanduslised streigid, riigivalimised, riigikogu kõnetool — kõik tuleb ära kasutada, et töörahwaulkadele selgeks teha, et mitte walimised, mitte rahwaääletamised, waid ainult sõjariistus wõitlus kurnajate wäewõimuwalitsuse murrab.

Waha klasside ühistöö! Slagu klassisõda!

Proletaarlased!

Kõik, kes teile jutlustawad, umbes kui wõiks ääletamisepedelites töörahwa elujärge parandada, isandaid orjates teie wiltsust ja kehjust külluseks muuta — kõik need on töörahwa awalikud ehk warjatud waenlased. Nende leeri kuuluvad kõik kodanlised parteid ja rühmad ning sotsiaaldemokraatline partei. Nad jutlustawad piskuga leppimist ja töowiljakuse tõstmist, et kodanliste päewawargate lauad nõtkuiks maiusroogade all.

Meie oiatame ka teid Cesti iseseiswate sotsialistide partei eest. Sõnades on see partei Kommunistlise Internatsionaali poolt, aga ta ei astu ühtegi sammu, et selle rahwuswahelise töölisteühisusega ühte liituda. Selle asemel, et teid uiles kutsuda wõitlusele, kõnelewad „iseseiswad“ teile, kui wäga kodanluse irnuwalitsus töörahwa ära irnutanud on ja et rewolutsioon enneaegne olla.

Kuulutades üleüldist ja rahwuswahelist rewolutsiooni ei julge see partei töörahwast kutsuda rewolutsioonile Gestis. Kodanluse wäewõimuwalitsust keelel kandes

loomib see partei töölistele ühismajapidamist mõistates, ja ei mõista mitte, et tööliste ühismajapidamine ja kodanluse väewõimuwaltsus nagu tuli ja wesi on. Niiviisi toob iseseiswate sotsialistide partei tööliste klassiwõitlusele kahju, seda kõwer-teedele juhtides.

Eesti proletariaataarab wõimu siis, kui tema jõud küllalt tugew on, et awalikku sõjariistus-wõitlusesse astuda ja kui rahwuswaheline seisuford teda kaitseb wäljamaa walgefaartlaste appitõttamise eest Eesti kodanlusele.

Teelt selle otjustawa wõitluse juure tuleb aga raudluuaga ära pühkida kõik sotsiaal-demokraatlikud juudased ja „iseseiswalt“ sotsialistlikud kõhklejad!

Igal maal terwes maailmas wõitlewad kommunistlikud töölistes klassid esimestes ridades. Wenemaal on kommunistid töörahwa wõidule wiinud. Nad wiivad ta wõidule ka teistel maadel.

Eestimaaal on kommunistid näidanud, et nad oskawad wõidelda ja surra. Aga nad saawad näitama, et nad töörahwa eesotsas ka wõita oskawad.

Proletaarlastel!

Eestimaa kommunistlike partei kongress kutsub teid jatkama wõitlust kodanluse wasta. Meie wõitlus on furnatute wõitlus furnajate wasta, rõhutute wõitlus rõhujate wasta. Meie wõitlus on töörahwa wõitlus wabrikantide, mõisnikkude, allparunite, pangaerrade, spekulantide ja marodööride wasta. Meie wõitluse eesmärgid on teada tervele maailmale.

Slagu 3. Kommunistiline Internationaal!

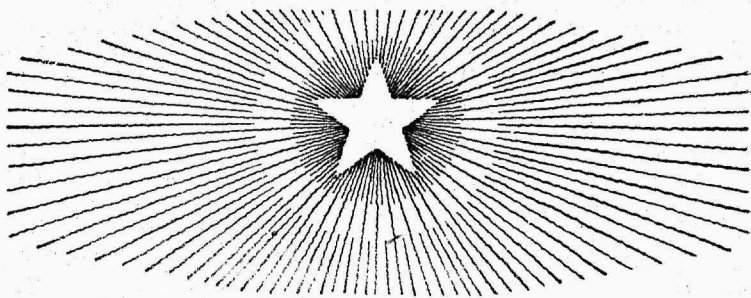
Slagu Eestimaa kommunistiline partei!

Maha kapitalism!

Slagu kommunism!

**Eestimaa kommunistlike partei
(III Internatsionaali Sektsiooni) kongress.**

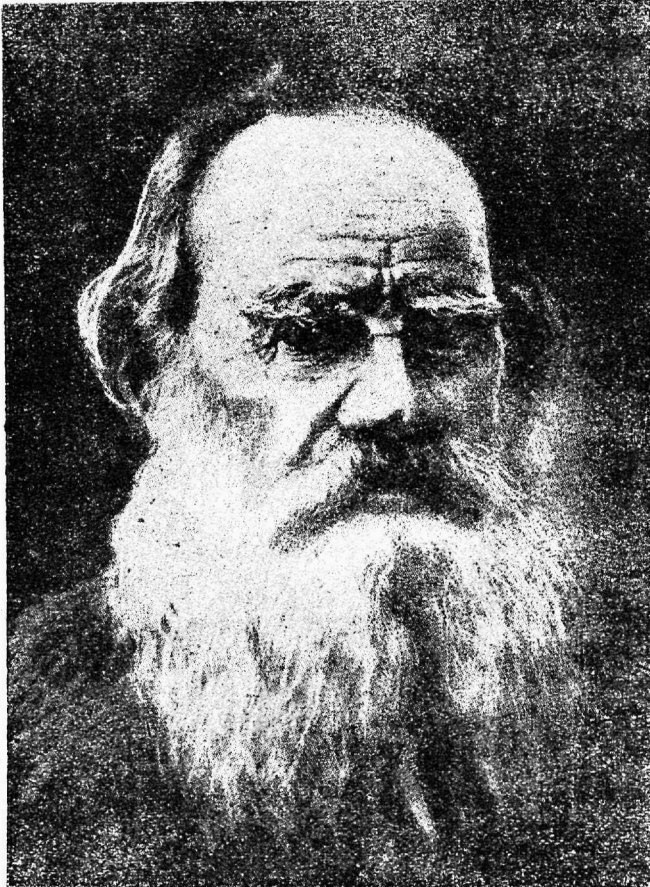
November, 1920.

L. N. Tolstoi.

(1828—1910.)

20. (7.) novembril sai kümme aastat sellest päevast, kus üks suurematest Vene kirjanikkudest ja kapitalistlike ojarärgu viimane suur utopist Leo Nikolajewiis Tolstoi anda wõr ses.

Meie oleme arjunud tõeks pidama sõna: suured ajad, suured liikumised sünnitawad suuri inimesi. See on kahtlemata tõsi, kuid Tolstoi olemasolek näitab, et see ainult poolik tõde on;

iga suur ühiskondline jõud sünnitab suuri tegelasi — liikuw jõud tegeliku elu kangelasi ja pingul seisew (latent) jõud... utopistisi.

Nagu Lääne-Euroopa suured utopistid, nagu St.-Simon, Fourier, Owen, üles kerkisid suure Prantsuse rewolutsiooni (1789. a.) pettumuse pinnal, suurte ühiskondlike liikumiste wägelise rahutuse seiswast, latent, jõupingutuselt, nii on

Tolstoi ühiskondlise utopismuse aluspõhjaks see Wene kodanlike edumeelse oluse latent, tegemufeta rahutus, mis seda ühiskonnaosa minewa aastastaja kuuekümmendate aastate reformide pettumuse ning sellele järgnema „Naroodraja Woolja“ liikumise nurjamineku järele üleüldiselt valdas.

Edumeelne kodanlus otfis kobades pääseteed, aga ainult üksikud leidsid seda — sotsialistlikes liikumises, klassivõitluse teoorias, mis sel ajal läänes juba asjalikku pinda oli leidnud organiseeritud töörahwaukkade alaliselt kaswawas jõus. Ainult üksikud, nooremad, kelle ajudes ühiskondlise formatsiooni (ühiskonna kihtide arenemise ja koosseisu) ideed ära ei olnud kiwinenud ning kes feudaalse Wenemaa sügawamas püues idusid nägid, mis ka siin kapitalistlike arenemise oletamist kinnitasid, ainult need jõudsid selle feudaalse korra aastakümnete paksusest kihist läbi tungida tulewikku, proletariaadi tõusuni, klassivõitluseni, sotsialismuse aateni.

Tolstoi oli selleks ühe inimesepõlwe wõrd liig wara sündinud. Ta oli täis meheas, wälja kujunenud ühiskondliste waadetega juba enne kuuekümmendate aastate reformi. Ta tundis ühiskonna kokkuseades ainult kahte põhikihti — mõisnikku ja taluopega. See oli ta loomulik kokkuseade, ja see kahekihi kokkuseade loomulikkus jäi Tolstoile omaks surmani; kõik teised kihid paistisid talle nagu käänad puu tüwe küljes, kui loomuwastased nähtused, kõrwalekalduwised õigest arenemisetest, kui ühiskonna algulise sünnitused.

See sisekaswanud kahekihi ühiskonna idee oli omanee terwele pikale ajajärgule Wenemaa arenemises, „naroodnikkude“ wanemaist eelkäijatest peale kuni ilisema minewikuni, kus teda sotsialistide-rewolutsionääride partei ilmawaate aluspõhjane leiame. Selle idee müüri taha jäid wangi ifegi niisugused rewolutsioonilised jõud Wene kodanlusest, nagu Herzen, kes koguni kauema aja wäljamaal tööstuse-riikides elamise järele ei jaksanud oma sisekaswanud kodusest uduist läbi tungida ja ühiskonnas kiireste kaswawat uut jõudu, töölisteklassi, rewolutsiooni tegurina dieti innata. Nad jäid Wene feudaalaja elawateks tunnisnähtideks edasi ka

kesk Wäre-Croopa uute aadete, uute woolude, uue elu mühisewat tõusu.

Selle idee küttesse jäi õnneti seks ka selle ajajärgu wiimane suur mohikaanlane — Tolstoi. Tööstuse enneaaimata edu; proletariaadi arwuline, waimline, organisatsiooniline kaswamine; äärmise pinewuse ri paisuw klassivõitlus ja sellest wälja kaswanud ning seda kandwad uued ühiskonnaideed: kõik need sügawad muutused, mis kogu ühiskondlikele elule igal sammul oma filmapaistwa pitsati peale wajutasid, ei jaksanud kindlaks kaswanud waadet ometi eram muuta. Nagu minewa aastastaja esimise poole suured utopistid, nägi ka Tolstoi kapitalismuse kaswamises ainult ühte külge, nimelt seda, mis ühelspool laiade ulkade seisukorra paberemises, palgaorjuse küttes ja kodanlike wägimalla suurenemises, teisel pool jõukate kihtide priistamises ja meeletus möllus esines, lihidalt seda, mille äärmisi nähtusi kodanlike wabameelsus kapitalismuse „warjukülgedeks“ nimetab. See seletab meile, miks Tolstoi kapitalistlike arenemise „tükkis kõigega“ kui ühiskondlike wäärnähtuse ukka mõistis. Kõik see määratu edu, mis kapitalismus majanduse alal, teaduses ja teistel waimuelu aladel kätte sai, leidis ainult ukkamõistwa otsuse, sest et selle kõrwal laiade ulkade seisukord endiselt wiletsaks ja orjaliseks jäi.

Kuna Engels juba enam kui kolmweerandsada aastat tagasi (waata tema kirjatöö „Töolisteklassi seisukord Inglismaal“, ilmus 1845. a.), kus tõusew kapitalismus Inglismaal oma esimises wõidujoowastuses kurnamisel piirifid ei tunnud ja tööliste seisukord selle tagajärjel ifegi walitfewatele kihtidele üdaohelikuks läks, kuna Engels ifegi läbi selle lootufeta wiletsuse ja meeletu kurnamise uue ühiskorra algidusi näha jaksas, ei märginud 77-aastase Tolstoi film neid ifegi 1905. a. wõimsas rewolutsiooniliikumises Wenemaal. Sest Tolstoil puudus wõti ühiskondlike liikumiste salakambrisse — ajalooline waatlemise- ja mõtlemiseviis. Tolstoi ei waadelnud ühiskonda ja ta arenemist mitte kui „ise-liikuwat“ elulist, alaliselt muutuwat kogu, mille liikumiseadused temas eneses peituwad, waid otsustas tema üle, indas teda oma kõlbliste waadete ja tõearwa-

miste järele, mis talle väljaspool ühiskonda igaweste wältaw muutumata tõde paistis olewat.

Sellest kõlblisest waatekohast oli loomulik, et kapitalistline ilm kõigi oma wastapidi käiwate woolude, arenemise wõhhtide ja wastaoludega üks lahutamata ühine tomp paistis olewat, ukka-mõistetaw oma eitawate nähtuste pärast. Sellest kõlblisest waatekohast ei olnud olemas a r u s a a m i s t ühiskondliste nähtuste ning muudatuste käiguft, nende põhjustest ja wõhhtidest, waid oli ainult nende kõbliline indamine, eakstitmine wõi ukkamõistmine.

Tolstoi mõistis oma aja ühiskonnakorda ukka, mõistis armuta ukka; seft Tolstoi oli kõigi oma wananenud, uueaja tõearwamistest kaugele maha jäänud waadetega ikkagi r e w o l u t s i o n ä ä r, selle sõna otsekohesemas mõistes, mitte ainult teoorias, waid just tegelikult. Tema süü ei olnud et ta kauge minewiku ajajärgult, kus ta uiles kaswas ja elas, ilma waate päris, mis teda ta rewolutsioonistele tungidele wastawaid abinõusi ja wõitluseteed ei lastnud leida. Ta käis teed ja tarwitas abinõusi, mida ta tõearwamine õigeks tunnistas, ja jäi truult ning kindlaste nende juure, oolimata kõigist raskustest, kõigest tagakiusamisest, millega walitsew ühiskond talle wastas.

*

Raske on ütelda, kummal alal Tolstoi inimlikelt, kui rewolutsionäär, suurem on, kas kodanlike ilmaforra ukkamõistmises, wõi uue korra poole püüdmises. Ühiskondlikele rewolutsioonile enesele oli kahtlemata tähtsam ta tegewus esimesel alal, seft süin sammus ta nii mõnesgi küsimuses tüki teed käsitäes proletaarlike rewolutsiooniga: tema otfused kodanlike ilma kohta ütlesid ukkadele tihti kartmatalt awalikku tött, kuma muud teed selle tõe awaldamiseks weel puudusid. Et otfus ise oopis teiselt waatekohalt tehti, ei wähendanud ta rewolutsioniseeriwat mõju ning tagajärgi.

Ilma et Tolstoi ennaft rewolutsionääriks oleks pidanud wõi seda olla tahtnud, tegi ta ometi süigawale tungiwat rewolutsionitööd oma alastamata arwustusega kodanlike ühiskonna kallal. See kapitalismuse wägiwalla, pettuse ja wale alasti kiskumine, see kurnamijefisteemi

alastamata arwustamine, mis Tolstoi töödest läbi käib ja mille kõrwal, wastandina, alati kujutused uuest paremast ühiskonnast käiwad, kus wendlus, ühediguslus ja armastus walitseb, — see ei olnud otsekohe küll rewolutsioonile kutse, aga seda kindlamine oli see rahutuse külw, mis rewolutsioonitorni wilja kandis.

See arwustus ei olnud rewolutsiooniline mitte ainult süfulikult, waid ka selle julguse poolest, millega teda awaldati selle laialise, üleilmse mõjuwõimtu kaudu, mis Tolstoi kui suure kirjaniku nime juba ennem ümbritses kui ta ühiskonna kõbluseapostlina wälja astus. Ürewuses põskwal südamel, inge kinni pidades luges Wene wabameelne ühiskond, ilma wahettegemata, neid pörutawaid süüditusi, seda äwitawat kohtuotfust, mis Tolstoi kiriku, pappideseisuse ja üleüldse ametliku ristiusu õpetuse wasta awaldas ja mis kõigest keelust ning tagakiusamisest oolimata kiireste üle Wenemaa laiali lagunes. Süsamati seda kirja, mis Tolstoi (1902. a.) Nikolaiile saatis ja milles ta kindlal kujul ja selgel sõnal põhjalikka ühiskondliku uuendusi nõudis — kuni riiklike wägiwallafisteemi kaotamiseni ja mõisnikkudelt maaomandamisõiguse ärawõtmiseni ning maa rahwa üleüldiseks ühisomanduseks andmiseni.

Misugune see uus ühiskonnakord oli, mida Tolstoi senise wägiwallafisteemi asemele nõudis ja mille tuleku peale ta kindel oli, selle kohta ei jätnud ta mingit kahtlust. Juba 1896. a. kirjutas ta: „Wana wõistlew ühiskonnakord peab kaduma ja selle asemele kommunistline kord astuma; kapitalistline kord peab kaduma ja selle asemele sotzialistline kord tulema; peab kaduma militarism, sõjariistad tulewad maha panna ja rahwaste wahelorda wahelõhtuga õiendada, peawad kaduma kitsa rahwusluse lahtpüüded ja nende aset täitma üleilmse ühtluse ja wendluse aade; . . . iibe sõnaga, peab kaduma wägiwald ja asemale astuma inimeste waba ja armastusele põhjenuw ühendus.“

Urusaadaw et walitsewad wägiwaldlased ja nende poliitikat toetawad kihid, sfarism ja kirik, Tolstoi õpetuse ädaõhtu tundsid ja neile igawiisi tökkeid püüdsid teha. Tolstoi üleilmne kuulsus kindlustas talle küll isikupuutumatuset —

Jedawõrt äbi tsaaritimukatel siisgi weel oli — aga suur osa ta kirjatöödest ilmus wäljaspool tsaaritsensorite wõimupiirisi ja wõis Wenemaal ainult „põranda all“ liikuda. Jultunum aga kui sandarmid oli pappideseisus, kes tšensjorikaagiga ei leppinud, waid Tolstoi, kelle ihu külge sandarmid kätt panna ei julenud, „waimlikelt“ seega mõtles wõlla tõmmata, et tõekulutaja — kirikust wälja eitis. Tšegi ingepalwe pidamine päraft surma keelati jnodi poolt kõigile õigeusu waimulikudele ära. See kirikuwande alla pane-mise abinõu, mis küll keftaja pimeduses waimulikudel mõjuwaks sõjariistaks ketserite wasta wõitlemisel olnud, oli 20. aastajal niiridaks jäänud ning roostetanud, ta murdus oobi andmisel ja weristas lõõjat ennaft: terwe edu-meelse ilma filmis näitas Wene waimulik seisus seega oma piirita sallimatust ja kitsarinnalist tagurkust. Tolstoi wõitlusele aga andis see uue aupaistufe ära. —

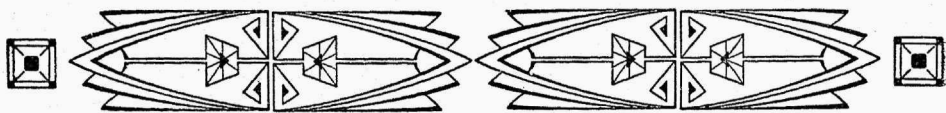
Kuiwõrt proletariaat oma wõitluses Tolstoiga ühte teed wõis sammuda kodanlise ilmaporra arwustamisel ja uue korra ideaalide ülesseadmisel, seda järsumalt läksid nende teed lahku uue korra kätewõitmise wiisides. Tolstoile oli wäljaspool ühiskonda seifew kõlbluseidee see, mis ühiskonna elu juhtis. See idee pidi ford kahtlemata wõidule jõudma — kui laiad ulgad ta tõest aru saawad ja igaüks isiklikelt teda teostama akkab. Saab see tõearwamine enamuse, siis peab wana wägiwald iseenesest kofku langema. Sellest järgnes Tolstoi õpetus inimese isiklikest täienemisest, iseeneses eaduse, wendluse ja armastuse kaswatamisest, armastusest kui ainukesest abinõust pahale wastapanemises.

See wägiwalla täielik eitamine ja uue korra wõidule jõudmine rahwa enamuse tõearwamise tagajärjel tuletab teatawa piirini meieaja sotsiaaldemokraatia „demokraatia“ õpetust meele, mis niisamati wägiwallatarwitamist ühiskonnapõõre läbiwiimisel ukka mõistab ja seda põõret „iseenesest“ ootab, kui ford rahwa enamus sotsialistliste õpetuste poole akkab oidma. Kuid misugune taewatõrgune wahe selle idee teostamisel utopisti Tolstoi ja „rewolutsiooniliste“ sotsiaaldemokraatide wahel! Kuna „demokraadid“ wägiwalda ainult rewolutsioonilisele proletariaadile

keelawad, toetawad nad ise teda kuni wõllakõieni ja timufakuulini — walitfewate wägiwaldlaste pool, kelle teenistusesse nad astuwad, et rewolutsioonilikumist alwata. Tolstoi aga ei astunud mingisugusesse kofkuleppesse selle walitfewa wägiwallaga, mida ta kõlbliselt ukka mõistis ja mille toetamisel ta ennaft selles kaaswastutawaks oleks teinud.

Rewolutsiooniline proletariaat saab aru, et neil teedel ja nende abinõudega, mida Tolstoi kätte juhatas, wõimata on kapitalismust kufutada ja uut ühiskonnakorda maksma panna. Proletariaat ei pea wägiwalda mitte põhimõtteks — printsiibiks — waid ainult abinõuks, mille tarwitamise üle mitte igaweste kindlad kõlbluseideed ei otjasta, waid eesmärk ja wõitluse tingimised. Aga kuigi ta sellepoolest Tolstoist kaugele lahku läheb, näeb ja tunnistab ta ometi suure lugupidamisega, et Tolstoi otjani järjekindlalt truiks jäi oma waadetele ja tõearwamistele, misugused nad ka olid, kuna need demokraadid, keda wõrdluseks tõime, sõnades kõrgeid ideesid kuulutawad, tegelikult aga ise nende ideede eest wõitlejad tapalawale weawad.

Tolstoi oli utopist selles mõttes, et ta ühiskonna ajaloolisest arenemisest ei suutnud aru saada ja sellepäraft oma tulewikuideaali teostamiseks teesi ja abinõusi otjis kust neid tõepoolest leida ei ole. Aga oma wankumata wõitlusega kõrgete ideaalide päraft — rääkimata wana korra kõlwatuse paljastamisest — oli ja jäi see utopist rewolutsionääriks sõna kõige paremas mõttes, nagu seda on olnud kõigi aegade ja rahwaste tõewõitlejad, kes kartmata oma arwamiste eest wana walitfewa ilmaga lahingusse on astunud. Tgauriks neist on järeltulewale ilmale parrandanud, pealemuu, kõrge, ennaftõhwerdawa eeskujui; ja seda peab — peale kõige selle, mis Tolstoi maailmale oma suremata kirjatööde kaudu pärida jätanud — proletariaat meeles Tolstoi surmapäewa kummenda aastapäewa puhulgi, kus ta Wenemaal tegelikult sammusid astub, kuigi teistel teedel ja teiste abinõudega, nende kõrgete ideaalide teostamiseks, mis Tolstoil ta kõlblistes tõõpetustes kõrgete wendluse ja armastuse aadetena filmade ees seifid.

Wennalikkus.

Esimine pilt.

Wabrikant Jüri Dmitrijewitsh Sawateejewi suurepäraline kabinet. Pere-mees ise istub leentoolis ja suitsetab sigarit. Tema ees aurab kohwitass; selle kõrwal seisab klaas likööri. Wabrikandi ellitatud pojake Peetja istub kaugemal sohwa peal ja waatab toredast raamatust pilti. Wabrikandi wastas teiselpool lauda tooli peal istub idealist Senetshka Seemetshkin, noor mees, aga wähe kulunud; siniste silmadega, mis kegeste pisaraid täis walguwad ääl örn ja peenike.

Seemetshkin: Ma palun teid, Jüri Dmitrijewitsh, ma palun teid südamest teda wasta wõtta. Ta süü ei ole suur, ta äda aga irmus. Mis peawad ta lapsed tegema?

Sawateejew: Mis ta neist muretse!*(Raputab tuha sigari otsast maha.)*

Seemetshkin: Seda küll, jaa; see oli temast rumalus... Aga kui nad kord olemas on, siis peab nende eest ikkagi oolitsema.

Sawateejew: Minu arwates ei ole see sugugi ädaste tarwilik. Ühiskonnal ei ole neid waja. Sigiwus on juba muidugi üleliigi suur. Elus ootab neid willetsus ja joomine. Surewad nad warem ära kui see just kord ja kohus oleks — mis sellest. *(Waheaeg. Seemetshkin on wüimaste sõnade üle kohkunud.)* Ah, on teil aga ka lambasüda!

Seemetshkin: Mu mõtted lähewad segami, e, kui teiega räägin Wabandage, kõrgeste austatud Jüri Dmitrijewitsh, aga — teie olete siiski inimesemoonutis. Ja jaa, ärge pange pahaks... ja ärge naerge ühtigi... Ma pean ütlema, teie rinnus ei ole kibetgi kaastunnet.

Sawateejew: Tühi loril.. Peetjake, ütle sellele mehele, kas sul on ea papa?

Petja *(tõstab silmad raamatust üles):* Minu papa on ingel. Mära jumaldan papat, ja mamma jumaldab papat, ja ka preili jumaldab papat.

Sawateejew *(naerab suure äälega):* Näete tüüdet mul siisgi pooleoidmine ei puudu. Ei ole puudust ei armastusest ega wastaarmastusest.

Seemetshkin: Kui teil inimesesüda rinnus on, siis peab selle töölise palwe teid liigutama. Teie — palun weel kord, ärge pange pahaks — teie kardate teda wasta wõtta, teie ei taha, et teie liigutatud saaksite, teie ei taha ea olla.

Sawateejew *(kõlistab sõnalausumata).*

Seemetshkin: Juba ta aukuwajunud nägu, ta wärisewad käed ja uuled peaksid teid liigutama.

Matwei *(tuleb sisse).*

Sawateejew: Saatke see tööline siia; ta ootab trepi peal.

Seemetshkin *(üppab püsti):* Ah kui tänulik ma teile olen!

Sawateejew: Kannatage pisut, tänuga on weel aega.

Peetja *(paneb raamatu kinni, suudleb isa kätt, kes tal juukseid silmitab, ja läheb sõnakuulelikult minema).*

Seemetshkin: Missugune kena poiss!

Sawateejew: On aiglane teine. Kannatab pisut minu wanade patude all.

Orehhin *(tuleb sisse. Ta näoilmes, kogu ta olemises paistab äärmine puudus ja nälg. Waatab altkulmu. Keerutab mütsi käes ringi. Waikus).*

Sawateejew: No kas tulid andeks paluma?

Orehhin: Ei.

Sawateejew: Ei tulnud?

Orehhin: Tulin tööd paluma. Muidugi, kergem oleks wette üpata, aga laste pärast. Et mitte südame-tunnistus ei piinaks, et ma laste pärast mitte kõike ei teinud, mis teha oleks wõinud. Andke tööd. Kui mitte — las oolitsewad siis teised ead inimesed laste eest. Teie olete mind igalpool nii mustaks määrinud, et kusagil tööd ei anta.

Sawateejew (*naerab*): Sotsialist? Aga su partei? Miks su juudikesed sind ei aita?

Orehhin (*waatab waikides tumedal pilgul*).

Sawateejew: Nõnda siis sa ardeks ei palu? Parema on, ära akkagi paluma, ega ma sulle ikkagi ardeks ei anna. Kui sa ka ühes oma perega siin mu jalgade ees maas lamaksid — tööle ma sind ei wõta. Ma tunnen sind. Niipea kui sa tööpingi taha astud, akkad sa oma kangast kuduma — oma organisatsiooni. See on su parandamata aigus

Orehhin (*keerab ringi ja läheb waikides minema*).

Seemetshkin: Pidage... pidage! Kuulake... kuulake nüüd ometi! Ma ütlen teile kummalegi ühe sõna, ja kõik arusaamatused kaowad. Kuulake: inimesed on — wennad!

(Sawateejew *naerab walju äälega*. Kibedalt *naerab ka Orehhin*.)

Eesriie.

Teine pilt.

Seesama kabinet. Leentoolis istub Orehhin, tema ees seisab Sawateejew, nende lähedal punawäelane püssiga. Seemetshkin, kes weel enam kulunud ja wähe alliks on läinud, istub endise tooli peal.

Seemetshkin: Seltsimees Orehhin, kallid seltsimees. Teie olete rewolutsiooni korda saatnud, olete wabaks saanud. Wõit on teie. Olge siis nüüd suuremeelne. Rahwas on suuremeelne. Teid piinati wangikeldrites, karistati ja nuheldi. Teie seda muidugi ei tee.

Orehhin: Jätke juba oma jahwatamine. Siin on tarwis asja ajada, aga tema muudku ajab juttu. Nõnda siis, teie oma kullawaranduse kohta mingid teateid ei anna?

Sawateejew (*tumedal pilgul*): Ei mingisuguseid.

Orehhin: Seda pahem.

Sawateejew: Asja see ikkagi paremaks ei tee; ma tean et teie minu waenlase olete ja mind ikkagi ukka saadate.

Orehhin: Teie tuletate meie isiklisi arweid meele. Mõnel teisel ajal oleksin muidugi eameelega walmis sulle kätte tasuma, et sa mu poole perekonda jäljaga auda saatsid ja mu üle irwitasid; nüüd aga pole selleks mahti. Kui sa ise seda meele ei oleks tuletanud, mina oleksin selle sootuks unustanud. Nüüd on üleüldiste asjadega tegemist.

Seemetshkin: Tähendab siis, et teie ta lahti lasete — jaa, eks ju, seltsimees Orehhin?

Orehhin: Mitte eluilmasgi! Üleüldistes asjades oleme üksteisele otsekohesed wihawaenlased ja mingit rahu meie wahel ei wõi olla. Meie linn aga on pisike, ma ise olen ka igapäewane inimene, sellepärast saadan ma kodaniku Sawateejewi Moskwasse, las nad seal arutawad ja otsustawad mis teha.

Seemetshkin: Oh, ärge seda tehke, ärge seda mitte tehke, seltsimees Orehhin. Nüüd on, teate isegi, niisugune aeg... see wõib otse Jüri Dmitrijewitshi elule ädaohtlikuks saada.

Orehhin: Elule ädaohtlikuks... Oled ikka mul wa takukoonal. Elule! Mis tähendab nüüd üksik elu — mitte midagi. Nüüd on terwe rahwaga tegemist, terwe tulewik seisab kaalu peal. Tarwis on külasse sõita, kurnaja sealt välja kihutada. Tööd on kurgust saadik. (*Punawäelasele*.) Siin. Waanja, on sulle kiri; sõida ise esimise rongiga Moskwasse ja anna isand kapitalist sinna ära, kuhu kirjas on tähendatud. (*Paneb mütsi pähe ja läheb wälja*.)

Seemetshkin (*punawäelasele*): Kullakene, luba mind temaga enne lahkumist paar sõnakest, ainult paar sõnakest nelja silma all rääkida.

P u n a w ä e l a n e: Ei tea, kas tohib?

S e e m e t s h k i n: Noh, taewake, muidugi tohib. Ainult üheks minutiks. Sa tead ju et ma teie poole oian, mis kahju ma siis teile wõiksin teha?

P u n a w ä e l a n e (*naeratades*): No olgu siis, aga ainult silmapilguks. (*Läheb ukse taha.*)

S e e m e t s h k i n: Ütelge, Jüri Dmitrijewitsh, ütlege, kuidas ma teile wõiksin kasulik olla?

S a w a t e e j e w: Teie? Ei kuidagi. Teie mind igatahes nende käest wälja ei kisu. Aga kui ma siit pääseksin! Terwe oma elu kõik oma jõu ohwerdasin selleks, et neile niisugust sauna anda, et neil tuhandeks aastaks tahtmine kaoks rewolutsiooni teha.

S e e m e t s h k i n: Missugune wiha-waen! Missugune tagedus! Millal tuleb aeg, kus inimesed wendadeks saawad? Seekord, mäletate, ei tahtnud teie ennast sedawõrd alandada, et teda oma wennaks tunnistada. Nüüd on tema peal ja teie all; nüüd ei pea tema teid oma wennaks. Oh wennalikkus, wennalikkus!

S a w a t e e j e w: Tühi mõttekujutus! Seda aega ei tule ialgi.

(*Peetja Sawateejew ja Miissha Orehin tulewad sisse.*)

S a w a t e e j e w: Mis sina siin otsid, Peetja? Kas sa mamma juures ei ole?

P e e t j a: Ma tulin Miisshale sinu piltidega raamatuid näitama.

Eesriie.

Kolmas pilt.

Päiksepaistene päew. Kõrgel suure ehituse esisel taob kaks ilusat ja tugewat noortmeest wõidu aamri ning peitliga, graniidimürakasse ornamentide raiudes. Wäsinult ronib redelit mööda kuiwetanud ja narune Senetshka Seemetshkin üles.

S e e m e t s h k i n: Ärge pange pahaks, mull üteldi et ma siin seltsimees Orehhiniga wõiwat kokku saada. Kaua aega tagasi olin ma tema isaga tuttaw. Iljem, kui seda maad were-

laene kastis, ei wõinud ma seda enam wälja kannatada ja ma sõitsin kaugele maale. Kaua ei tahtnud ma tagasi kodumaale pöörata. Wabandage, ma räägin seda sellepärast, et kumbgi teist wast ehk selle inimese poeg on, kellele ma kord enam-wähem ligidal seisin ja kes mulle siin nüüd ainukeseks sõbraks wõiks olla. Ja kui mõnus oleks siin sõpra leida. Nii-sugune õtseaeg pärast neid werejasi! Mida siin kõik selle kaheteistkümne aasta jooksul ei ole tehtud! Kõnnin siin linna mööda ja ei tunne teda enam äragi. Isegi wanad suurepäralsed omed paistawad uute ehituste kõrwal wähe silma. Kuidas inimesed endid sirgu on ajanud, kuidas kõik nii kenaks on läinud. Riik, mis teiste maade järel inimesesoo taga lonkis, on ühe üppega teistest mööda jõudnud. Tahaks rõemustada, tahaks tunda et sa jälle siit inimene oled. Ja kas ma tõeste ainult sellepärast pean kõigile wõeraks jääma, et ma aru ei saanud, kui palju ohwrid saatus selleks nõuab, et elu nii nooreks, nii kauniks wõiks kujuneda?

O r e h h i n: Ma ei tunne ega mäleta teid, aga mu nimi on tõeste Orehin. Mu isa oli tööline ja lauges auga suures rewolutsioonis. Kui teie tema sõber olite, siis olete muidugi ka minu sõber. Igatahes ei ole teil tarwis sugugi karta, et teie siin wõeraks jääte; wõeraid meil üleüldse ei ole. (*Nad suruwad tugewaste üksteise kätt, mispeale Seemetshkin, kelle silmi pisarad täidawad, nooremehe kaela langeb.*)

O r e h h i n (*kergelt naeratades*): Teil seal kaugetel maal, kust teie tugasi tulete, on ikka weel õrnuseawaldused moodis. Meie siin oleme kõik sõbrad, aga kõik sedawõrd töö juures kinni... ja üleüldse ei nuta meie ei rõemu ega kurbtuse puhul.

S e e m e t s h k i n: Ei tea, ei tea, kuidas ma siin elama arjun. Mina olen wanasorti inimene; aga ma terwitan... ma terwitan. Aga kes see ilus noormees on, kellega teie üheskoos töötate?

O r e h h i n: See on mu kõige ligem sõber Peeter Sawateejew.

Seemets hkin: Sawateejew? Siis tundsin ma ka tema isa.

Sawateejew: Minu isa langes, õnnetuseks, teiselpool barrikaadi. Aga sellest ei ole midagi. Meie, noored, oleme ammu juba need inetud armid näo peal ära tasandanud. Meil ei ole enam klassisid, ja warsti, wõib olla, tuleb aeg, kus ütuda wõime: Ei ole ka enam rahwusi, mis üksteisest oleksid lahutatud!

Seemets hkin: Teie olete kujurajijad?

Orehhin: Oh ei. Mis minusse puudub, siis olen mina muusika- ja lauluõpetaja, aga meil teeb igaüks ka teatud tunnid kasulikku tööd. Ja see, mille kallal teie meid leidsite, on meile iseäranis kallis, sest ka meie tahame oma osa jõudu ja maitset selle suure palee seintele jätta, mida meie kommuuna inimesesoo wennaikkuse auks otsustas üles ehitada,

Seemets hkin: Mis teie amet on?

Sawateejew: Mina olin noorest pärast kaswatusega ära rikutud ja tahtsin ennast sellepärast loomulikult rohkem kehalisele tööle pühen-

dada. Oma eriameti poolest olen meremees.

Seemets hkin: See ehitus on siis tulewane wennaikkuse tempel? Kui kaunis see kõik on! Ärge pange pahaks, noored sõbrad, teie ütlesite et rõemu pärast nutmise ära olete unustanud, aga mina... mina veel ei ole. Ainult et mul nende naiselikkude pisarate pärast pisut äbi on.

Orehhin: Naiselikkude? Kui kaugele teie tõepoolest olete maha jäänud. Meil on ka need wahed sootu teistsuguseks kujunenud. Nagu näha, tunnete teie meie elu veel sedawõrd wähe ja tarwitate veel sedawõrd juhatust, et meie läna Peetjaga oma töö wist peame lõpetama. Kas kuulete seda kõlawat wilet? See kuulutab puhkeaeaga. Lähme alla. Kuulake, missugune wägew laul sealt siia üles kostab. Seal laulawad wennad, kes mitmesugustest töökodadest ja koolidest töölt tulewad. See on meil ikka nii. Ilusate puhkele-kutsuwate elide järel täidab linna ühine kõlaw laul. Lähme!

Eesriie.

A. Lunatsharski.

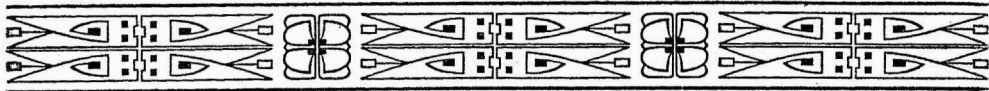
Jõulukingitused.

Kompwek kodanlasele.

Jõulupuu walgekaartlasele.

Skandinaavia reifilt.

Katsun siin lühidalt neid isiklisi mõ-
jusid peegeldada, mis ma kahekuulisel
Skandinaavias olemissel jain.

Kõige ennem pean tähendama, et Wene-
maal Skandinaavia töölise revolutsioon-
just natukene liiga roosilistes wärwides
kirjeldatakse; nemad on revolutsionäarid
rohkem sõnades kui tegudes. Niisama
kirjeldab ka sinne tööliseajakirjandus
jälle Wenemaad ainult east küljest, wälja-
arwatud kodanline ajakirjandus, mida
aga sinne tööline siiski ei usu kui seal
tõtt peaks olema. Ma ei taha sellega
üitelda et tööliseajakirjandus waletab,
aga wiga seisab selles, et sarnase kirjel-
duse tõttu sinne tööline revolutsiooni
wäga kergelt omale ette kujutab, ta ei
wõta sugugi neid raskusi arwesse, mis üle-
minekuajajärgul tulla wõiwad, ja niisugu-
sena on ta nõrk wõitleja, kes eimiste ras-
kuste juures kõhklema wõib akata. Sar-
nase eatahtliku kirjelduse tõttu on ka tung
Wenemaale rändamiseks suur, ja mitte üksi
töölise, waid ka aritlaste ulgas, aga karta
on, kas neid esialgul Wenemaa seisuford
rahuldab, kas nad tagasi ei akka kippuma
oma „smärgös'ide“ (wõileibade) juure.
Täieste arusaadaw on sakslaste rändamine
Wenemaale, sest nemad teawad juba mis
on nälj, misfugused on sõjajäreldufed,
mis on sarnase seisuforra põhjus ja kui-
das seda parandada, sest nende endi kodu
on seisuford niisamafugune ja läheb kapi-
talistlise sisteemi tõttu päempäewalt weel
ullemaks. Kuid teine lugu on Skandi-
naawiaga: sõda teda puudutanud ei ole,
waid siin teeniti ilma sõja tõttu iseäranis
tubliste, ja niikaua kui weel teistes ma-
des kaupadenälj walitseb, on siin tööd
ja wõidakse indasid wõtta kuipalju aga
siida soowib — teadagi et nendest suur-
test kasudest raafufesed ka töölisele ofaks
wõib lasta saada. Nii on töölisepalgad
sõjaajal wõrrelles ikkagi tõusnud, kuigi
siin ka kõigi tarbainete innad on tõus-
nud ja korra toiduainetestgi puudust tunti,

aga sõdiwate maade töölise seisuforraga
wõrrelles on siinsete seisuford otse kuldne.

Teiseks walitseb Skandinaavias wäike-
kodanline waade ja moraal weel kõige
kindlamalt; mitte kusagil mujal maal ei
ole ma näinud sarnast wäikekodanlist
wiisakust ega sarnaseid wäikekodanlisti kom-
beid kui Skandinaavias. Siin proletaar-
listest moraalist rääkida on weel warane,
see peletaks neid kohe eemale, wälja-
arwatud muidugi need, kes maailmas juba
rohkem ümber on rännanud, ja nende
arw on wõrrelles siiski kaunis suur.

Siis peab weel ka seda tähendama,
et Skandinaavia töölise töötamiskirrus
kaunis wilets on, ja loota et nemad
Wenemaal töowiljakust aitaks tõsta, on
ka asjata; wastapidi, selle tarbet nemad
juba nii kergeste mõistma ei akka ja töö-
distipliin oleks nende arwatawaste ifegi
wasta meelt. Saksa töölise töowiljakus
ei ole ka enam see mis ennem, ja peale
selle on sõda neid wäga rikkunud, on
neid spekuleerima ja warastama õpeta-
nud, aga kui nemad aru saawad et waja
pole enam kapitalistidele töötada, muu-
tawad nad jälle endisteks eeskujulisteks
ja ofawateks tööliseks.

Et Skandinaavia tööliselikunimisest pa-
remat pilli saada, waatame nende poliit-
ikalisi parteisi.

Kõige enne Daanimaa.

Kõige tugewam on siin sotsiaaldemo-
kraatiline partei, kes weel endistwiisi
II Internatsionaalis kindlaste edasi istub
ja läbi ja läbi oportunistiline on. Nende
juht ja walitsuse minister Stauri.ig on
arwatawaste kõigile juba enam-wähem
tuntud, nii et siin pikemalt seletama ei
akka. Selle aasta algul asutatud pahem-
poolsete sotsialistide partei, kes ennakst
III Internatsionaaliga ühendab, on täieste
nõrk ja ilma suurema mõjuta töölise-
liikumises, pealegi on nende revolutsioon-
sus ka jälle rohkem sõnades, ja wäga
küsitaw, kuidas nemad endid otsustawatel

filmapiilkudel üleval peavad. Juba suu-
rema tähtsusega on sindikalistlikud ameti-
ühisused, kes ka III Internatsionaali ulka
astuda otjustasid; nad tunnistavad nõu-
kogusid kui töölisteroimu esitust, aga
ka nendel on oma eitaw külg nagu sindi-
kalistidel kunagi; ei ole see ju poliitika-
line partei, kus peardõhku aga majanduslike
wõitluse peale pannakse, ja niisama ei
suuda nemad ka proletaarlike diktatuura
tähtsusest aru saada. Kõike seda arwesse
wõttes võib peaaegu ütelda, et ka ne-
mad ei suuda rewolutsioonilises wõit-
luses lõpuni wasta pidada.

Järgmisena Rootsimaa.

Kõige tugewam partei praegu on ka
siin sotsiaaldemokraatiline. Nende käes
on peaaegu terve ministeerium, Bran-
tingi eesotsas, ja see et walituse poliiti-
ka täielikult endiseks on jäänud, näitab
kõige selgemalt, mida see partei enesest
kujutab. Sellewasta aga on siin ka pahem-
poolsete sotsialistide partei kaunis tugew
ja wanem kui Daani oma. Nendel on
isegi sarnased kaunis tuntud juhid kui
Höglund ja Ström, ja see partei suu-
daks juba rewolutsioonilisel wäljaastu-
misel juhtiwat osa kanda. Aga jällegi
peab ka juure tähendama, et aja ulkadeft
ja wõib olla ka juhtidest selles parteis
sõnaderewolutsionäärid on; nemad tea-

wad et Skandinaawias on rewolutsioon
wõimalik ainult peale rewolutsiooni teis-
tes Ohta-Croopa riikides, kus see neil juba
palju kergem oleks läbi wiia, aga kui
neil seda waja oleks üffinda korda saata,
siis on wäga küsitaw, kuipalju neid wõit-
lusewäljale jääks.

Kõige wiimaseks waatame Norramaad.

Siin vähemalt on ainult üks töölister-
partei, kes III Internatsionaaliga on ühi-
nenud, aga wäike wiga seisab selles et
parteisse ka need on jäänud, kes III In-
ternatsionaali wastased on, ehk nad küll
wähemuses on; et parteil praegu just rewo-
lutsioonilisi sammusid ei ole waja ette
wõtta, siis wõiwad need kaft wastast
woolu kõrwti töötada. Parteil on kau-
nis suur mõju ja selletõttu wõib Norra-
maad praegu teiste Ohta-Croopa maa-
dega wõrreldes kõige wabamaks lugeda.

Kõike seda arwesse wõttes wõiks ütelda,
et Skandinaawias ei maksa ennem rewo-
lutsiooni oodata, kui see teiste Ohta-
Croopa maades korda on läinud; ainult
moraalilist toetust wõiwad nemad meile
pakkuda ja nende kaudu wõib Nõukogude-
Wenemaa kõige ennem jälle wälisilmaga
läbikäimisesse astuda.

Suulis 1920.

P. L.

Wäike pilt suurest wõitlusest.

Warane oktoobrikuu ommit. Ilm, mis
ju terve nädala udune ja ale oli, muutus
täna weel õu semaks. Tihedad allid pil-
ed, milledest aegajalt peent udumihma alla
tibas, katsid tiheda loorina külma sügis-
taewast, nagu oleksid nad seda plan-eti,
mille pinnal nii palju koledufi, teiste ilma-
kehade eest ära tahtnud peit.

Õhujamaa loodus, mis sügisefuudel arili-
kult kurbliku wälimuse nõtab, awaldas
nüüd, kus wõjategemuse äwitawad taga-
järeled sobutamalt filma waistsid, liig rõhu-
wat mõju. Igalpool w lites õudne tühjus.
Kord nii liitumisekasti Deetskoje Seeloo
ümbrust täitis nüüd täielik el. taolek.

Õusel oli siin äge lahina, miiles sadan-
ded ja tuhanded inimesed koledate surma-
riistadega meeletult äksteist äwitati. Ei
siin kuulnud aawatute südantõh stawaid
ohkamil ega näinud surejate tramplicka
liiatust; kõike seda warjus sügisöö oma
pimedusega. Kuulus ainult mingisugune

üglakadaapõesa põlemiist meeletuletow ragin,
mille ulka wahetewabel formulufusta-
wad rakkas. sed kõiõid, ja siin ja seal wäl-
kustid õõpimeduses tululejed nagu wihaste
kistjate filmad.

Alles nüüd, kus ommit nurmed ja aasad
pimeduse warja a miba alt oli wahetan-
nud, waistsid õõõise eitlemise tagajäreled kõi-
ges oma täituses.

Maantee ääres olema küla tagant alates
ja ud. m. õõõs tumendawa metja serma e ära
kadudes lootles möõda kõrgustikka rida
mustwaid punktist: need olid üffitud
koopad — wäljastõja kaitelin. Siin olid
walged mitu päema järgimööõda m eleeit-
liselt oma seijukohte tahtenud ja alles
mööõdalä nud õõl otjustawat löõki saades
nad maha jätnud. Ma mitte kõif need,
kes neid koopaid kord olid kaewanud, pol-
nud siit lahkunud; nii mõneleq oli ka
oma kaewatud koop wiimiseks puhkepaigaks
saanud.

Kogu kaevitute lähedus oli täis oma-
pärasteid trehtlitujulist audaft; see oli kabe-
kännenda aastaja lõhewate granatite töö.
Nende läheduses lamafid purustatud lii-
merega inimesed, kellele elutöö — kui nad
teda ülesehitamiselts olefid tarmitanud —
waft kogu inimesefoole kasuts oleks olnud.

Mida lähemale küsle, seda kohutawa-
maks muutufid lahingujätked. Kogu küla
ümbruse olid suurükütuksid üles künnud.
Segamine lamafid siin inimeste ja loo-
made furnukehad. Maanteekraawis segamine
paifatuna wedelefid igasugu toakraami jää-
nufed. Igalpool leidus sõjarnistu, laske-
materjaali ja muud, mida taganejad maha
olid jätnud. Külast enesest olid ainult
mõned üftitud majad järel; mägew ja alas-
jamata element tuli oli oma töö teinud.
Elanikud kes lahingu ajal enesele teld-
rites ja loobastes warju otftid, liikufid
nüüd rõhutult ümber suitsewate aherwarte.

Kui palju kurbust ja ahastust waatas
nende nägubelt wasta. Nad ei näinud külast
läbiminekuid sõjawäelastafalkafid ega kuul-
nud nende wõidurõmfafid laulust. Kõik see
mis ümbruses sündis ei uwitanud neid;
kogu nende mõttelend õljus ainult äwi-
tatud kodukoelde ümber.

Kaas noorepoole naisterahwas segafid ühe
pölenud oone jäänuste juures tuhka ja
korjafid sealt midagi, mis tuli weel täielikult
ära ei olnud äwitanud. Neil polnud loo-
tustgi sealt weel midagi karmilikku leida;
nad ei mõtelnud, ei suutnud ülepea midagi
mõtelda. Siig pörutawalt olid mõõdalainud
päewade sündmused nende peale mõjunud.
Paar wäikeft last istus wähe eemal kivi
peal; nad waatasid niisama tummalt suitse-
waid tuhaunnufid. Nemad oma lapse-
likkuses ei suutnud kõigest sest aru saada,
mis nüüd nende ümbruses sündis. Nad
nägid mõeraid tundmata inimesi jultunult
ja mägitamdselt majadesse tungimat; nägid
kuidas külaelanikud endid nende eest irnu-
nult kõrwale oidfid. Kes olid need wõerad,
miks põgenesid elanikud nende eest, miks äwi-
tasid ja purustasid nad? Kõik see oli neil
arusaamata.

Küla serwal tulest puutumata jäänud,
granati läbi aga purustatud maja ees pingil
istus alli peaga wanafene ja filmitfes kur-
wal, tarretanud pilgul oma jalge ees seis-
wat purustatud teemaftinat. Nastakümneid
taft teed juues oli ta talle paremaks sõbraks
saanud ja sealt muredes tröösti ja meele-
lahutust leidnud.

Maja taga wäikese künka peal lamas ära
purustud peaga keha. Bealmised surnu riided
puudufid täieste ja keha kattis ainult merega
läbiliginenud aluspesu. Nägu, merega üleni
tarretanud, oli täieste tundmatats muutunud
ja ainult ta lähedal olewa peafatte järele
wõis otstustada, et üks nõufogude jalawäe
kursuste õpilastest siin wiimast und puhkab.
Surnukeha juures kõwerdas küüras eide-
fene. Ta ei nutnud; poofkustunud silmadeft
ei woolanud pisarad. Tema mõtles nende
irmsate inimeste peale, kes poole Peterburi

kubermangu paljats rööwifid, külad aher-
warteft, linnad waremefes muutfid ja tema
poja ära tapfid.

Olen näinud niifugufid pilta, mis ainult
sõda wõib tekitada, pita, kus kowadelooduse
puhlewast õierikkuses purustatud liikmetega
inimesed surmatrampides eitlendam, kus dis-
kawa künnilinnu rõemuüiete ulka aawatute
ägamised kostawad. Iga kõik need — nii palju
on neid — unänewad ilsem eht warem, aga
tas wõib meeleft tuneneda see pilt, kus
wana ema tapetud poja furnukeha kõrwal
põlmitab.

Kord oli aeg, kus Skandinaawia rahwad —
normannid — endid teiste rahwaste röömi-
misega elatasid. Teist tuhat aastat on selleft
ajast möõda; nii palju on teifels muutu-
nud. Normannide afemele on uued rööwa-
falgad tekkinud, kes oma asukohaks Balti-
mere idapoolset rannamaad on wakinud,
kust nad endiste Skandinaawia mererööwli-
te kombel röömfäikufid teewad. Iga wiist mitte
üksigi wikingite pealik kogu oma röömfäi-
kurega ei äwitanud niipalju kultuuralist
wäätust ega toonud kaasa nii palju äda
ja wiletsust, kurbust ja leinamist kui nü-
nimetatud põhja-lääne korpus oma rööw-
fäikudel Peterburi kubermangus.

Küla teises otfas ühe termeksjäänud maja
ees seifis talumehe wanter, mille ümber salt
punafemälafid. Wantris oli raskete aawatud
walgewäe ohwitfer. Kral, alandlikul ja palu-
wal pilgul silmitfes ta oma ümberolejaid ja
waewalt kuulus ta wärisewateft uulteft:
"Sõbrad..."
Rasketes mõttes sammufin edasi ja lahufin
äwitatud külast.

Okf. 1919.

Wäike Walter.

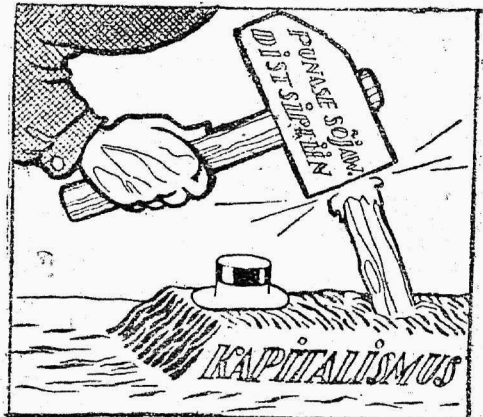
Imperialistiline jõulupuu.

„Красная Звезда“ Trofimowsti joon.

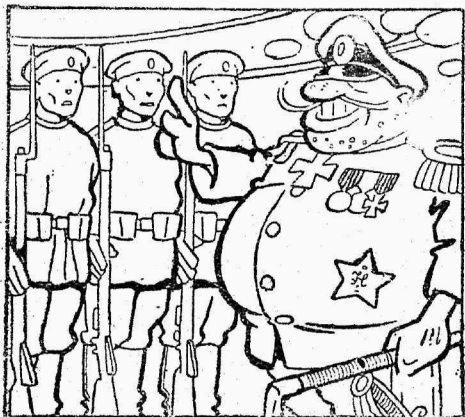
Wene sõjawägi enne ja pärast proletaarlist rewolutsiooni.

Enne tagus ülemus soldatile sõjawäe-
Forda kaifaga kuflast fisje.

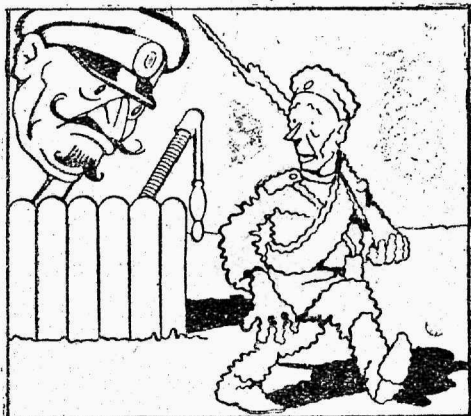
Nüüd taob Ford kaifka („aawapuuft wala“),
Papitalismuse anasje.

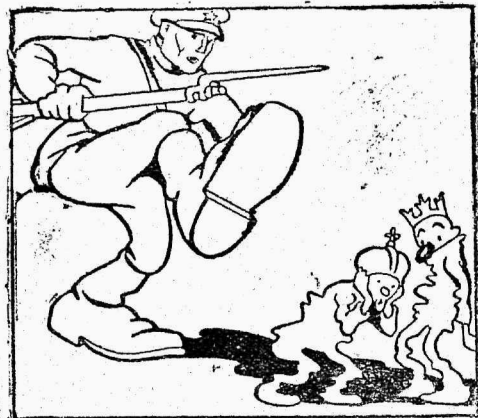
Enne „armastas kindral“ soldatid üle
waadata.

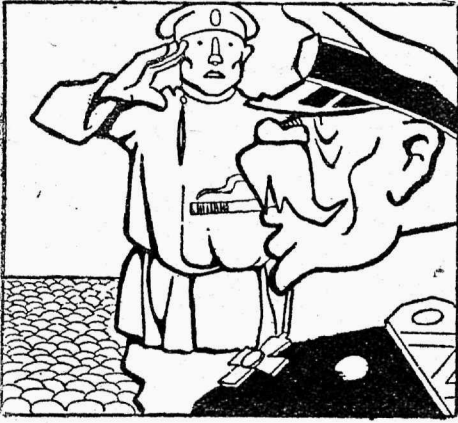
Nüüd aga waatab punasewäelane kind-
rali järele.

Enne wärises soldat iga sammuu peal.

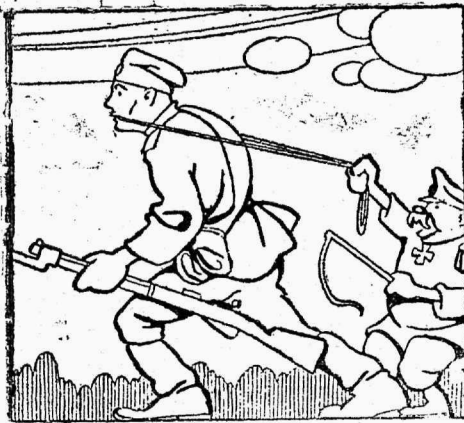
Nüüd sammub ta julgeste ja krooni-
fandjad wärifewad.

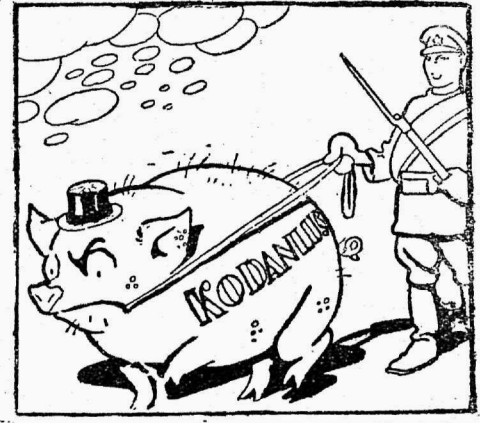
Enne pidi soldat sõitepuhku aga au andma.

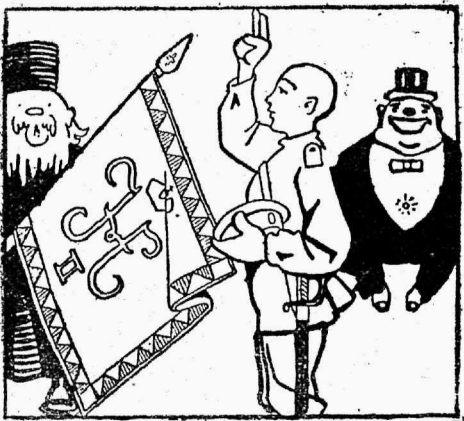
Nüüd aga annab töörahvas punaväelasele teenitud au.

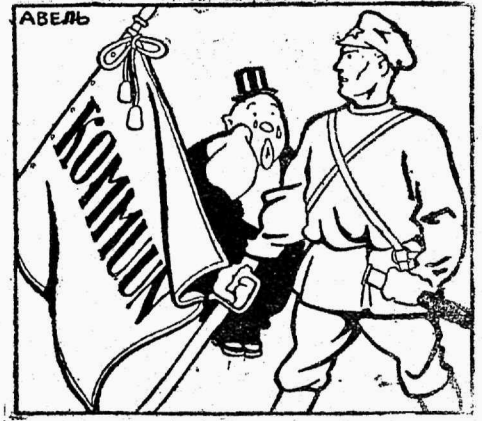
Enne juhtis ülemus soldatid nagu „alltöbrast“.

Nüüd aga jubib punaväelane ise walgat töbrast.

Kui enne soldat lipule wannet andis, oli kodanlusele ea meel.

Nüüd nutab ta, kui punaväelane lipule wannet annab.

Mõnda ütles Kallinin talurahvale.

Wenemaa täidesaatwa-keskomitee esimehe kõnedest.

„Suhtub sagedaste, et Moskwa wäljaantud dekreet ea on Tweeki kubermangus, kohane ka Simbirskis, aga täitsa kõlbmata Urhangelski kubermangu jaoks. Kui üks ehk teine dekreet ei ole aja ega maakohta nõuetele wastaw, siis pole meie mitte wanauulised, waid muudame ja parandame teda tarbekohaselt.“

„Komissarid, kes külas oma ametitegemusega korraliku ja mõistliku töö asemel segadust tekitawad, peawad jala-pealt kõrwale eidetama. Seda me teeme ja anname talurahvale wõimaluse wälida neid isikuid, keda nad kasulikud ja tarwilikud leiawad olewat.“

„Mina sõidan ümber mööda Wenemaad ja korjan talurahwalt kaebtusi. Moskwa jõudes waatame nad läbi, ja kui ühe ja sellejama dekreeidi wasta palju kaebtusi on, siis kaotatakse ta ära.“

„Ma teatan kindlal sõnal, et kommunistiline kord iialgi ei sunni talurahwast wägivaldselt oma maid ühendama, majapidamist ja loome ühte ajama, waid see kõik sündign waba tahtmist mööda. Kes tahab, ühinegu.“

„Sotsjalistiline kord ei mõtle iialgi taluraha üsfiikmaapidamise wasta, waid püiab neid weel igapidi toetada ja nende elujärge parandada.“

„Keegi ei tohi katsset teha taluraha majapidamist rikkuda.“

„Talupoega, kellel kahe-kolm lehma on, ei wõi mitte külafurnajaks (külaüks) nimetada! On wälja arwatud, et Keskwenemaa kubermangudes saja talupoja kohta üks külafurnaja tuleb. Doonimaal on aga keskmisel talupojal wiis obust ja kümme ärga. Külafurnaja on see, kes wilja ja raha kasu wasta

wälja laenab, kes ostmise läbi alataja maad omandab, kes ise tööd ei tee, waid teise waewast elab ja rikkaks läheb.“

„Meile tehakse etteiteid, et me wälitjeda ei oska, et tarmis on weel õppida. Aga millal siis õppida. Oleks wõinud weel oodata 40—50 aastat, kuni talurahwas oleks õppinud riiki walitsema, aga ega keisriwõim ja mõisnikud neid selleks õpetama oleks akanud, sest et see neile kasulik ei ole.“

„Äsjata mõtlewad meie waenlased, et neil korda läheb nõukogudewalitsuse ja talupoegade wahel lõhet tekitada. Walitsust, mis talupoegadele temast omasem oleks, pole wõimalik wälja mõelda.“

„Tõsi, ka meie seas leidub ehk wargaid, aga walitsusewõim on nii magus asi, ega saa ära oida, et mitmesugused tumedad isikud nagu kärbsed ta külge ei tikiks.“

„Tuleb ette, et kohaliku walitsuse ametnikud kirjuti wasta aupakkumataid on, ja noored kommunistid müttfiga kirjutsuse ilmuvad. Sellega ei teota nad mitte kirikut, waid usklikka. Kuigi ja ise ei usu, siis pead ometi teiste usu wasta aupakkik olema.“

„Kodanlasteklass peab end arituks, meid, töölisti ja talupoegi, nimetab ta aga rumalateks nadideks. Kas siis aridus selles seisabgi, et üks teist rõhub? Meie aga ütleme, et õige aridus on see, et rahwas loõsifid, aedu ega koolisti mitte keisrite, mõisnikkude ega nende poegade jaoks ei ehita, waid kõigile inimestele. Ainult see on õige aridus ja seda elusse wiia suudab ainult nõukogudewalitsus.“

Klasjivõitlus

II aastakäik 1920

Üleüldised kirjatised. Subskriibid.

	nr	st
M. Gorki: M. Nj. Lenin	6/11	28
M. Gorki: Tõlle!	1/2	31
L. Kamenev: Proletariaadidittatuur	6/11	32
Proletaarlane: Näremärkused klassi- võitluse kohta Cestis	6/11	97
S. Pöggelmann: Friedrich Engels	6/11	3
S. Pöggelmann: M. J. Herzen	1/2	8
S. Pöggelmann: Kolme aasta järele	6/11	3
S. Pöggelmann: Pärast jöda	1/2	4
S. Pöggelmann: Revolutsiooni ma- janduslike tagatised	6/11	50
S. Pöggelmann: L. N. Tolstoi	6/11	6
S. Pöggelmann: Tööpüha 1. mai	3/5	7
S. Pöggelmann: W. J. Ujanow (M. Lenin)	3/5	2
S. Pöggelmann: Ühest juurutambris	6/11	73
R. Rabef: Töövägi	1/2	30
L. Trotski: Terrorismusest	6/11	38
M. Tshunosjow: Internatsionaali tekkimine	6/11	13
W. B.: Mgaegne ristiusk ja kommunism	1/2	28

Kirjeldused. Ülewaated. Mälestused.

M. Gabor: Ülewaade nõutogudewaliti- jusest Ungrias	3/5	26
Emigrant: Mälestused walgest Cestist — ja: Rudolf Nieländer	1/2	27
J. Joffe: Csimine proletaarlane walitus	6/11	98
Kaliniin talurahwale	1/2	11
J. K.: Üks juhumine pörandaaufest elust	12	19
K.: Mis kindralid „hiis“ tõnelesiwad	1/2	14
K.: Woldemar Käitsep	3/5	69
K-r: Dstar Lent	6/11	95
P. L.: Skandinaavia reisilt	6/11	94
P. L.: Skandinaavia reisilt	12	14
J. Linder: Kuidas Cestimaal tööra- hwaft käigistati	3/5	36
J. Linder: Mihkel Peterkop	1/2	26
W. Puffa: Wene proletariaadi rewo- lutiooniline liikumine ja Soome sot- siaal-demokraatia	1/2	15
S. Pöggelmann: Nasta revolutsi- ooniliikumist Sakamaal	3/5	19
S. Pöggelmann: Kom. Int. II kongress	6/11	16
J. Pöggelmann: Kuidas Cesti waba- rigris pantvangi korjati	1/2	22
J. Sulowfi: Leena sündmused 4/7. apr. 1912	3/5	34
Prof. Tarle: Noorjugu revolutsioonis	6/11	60
R. W.: Johannes Kuppap	1/2	24
R. W.: Julius Schütz	1/2	25
Wäike Walter: Wäike pilt juurest wõitlusest	12	15
Üks demokraatia-pörgu oh- wer: Walge Cesti Sahalimist	6/11	79

Ülestused.

Cestimaa kom. partei manifest Cesti töörahwale	12	3
---	----	---

Kom. partei Cesti keskkomitee: Langevute nimel	nr	st
	3/5	41
Kom. partei Cesti keskkomitee ja Tallinna komitee: Cesti töörahwale	3/5	40
Kom. Internatsionaali täide- saatw-komitee: Kõige ilma töörahwale 1. maits 1920	3/5	4

Skriibid, luse. Satiira.

W. Buk: Formiajal	6/11	78
R. Eisner: Csimine Mai. (Mai tule- mine. Mai wõit. Rahwuswahelise po- litise määrused)	3/5	13
M. Gastew: Minu elu	1/2	32
G. Juhani: Kommunism	3/5	33
F. Klimberg: Cügijene	6/11	78
D. Kullerkupp: Põhjamaa tuuled	1/2	35
D. Kullerkupp: Tornis	3/5	33
Labidaga mees	3/5	46
J. Loh: Kirjanikule	3/5	47
M. Lunatshariski: Wemalikkus	12	10
Mis need inimesed ei taha, kes punaje lipuga käiwad	3/5	12
M. Raudpea: Kiri	1/2	34
M. Raudpea: Käsitirjalehedest (Jääl. Kaj. Tõde. Kirj.)	1/2	29
S. Kooškaja: Furor bolschewis- ticus	1/2	33
M. Saltõkow: Metsmõisnik	3/5	42
J. Wiedemann: Istun taas ehk kõnnin õnes	1/2	23
J. Wiedemann: Kihuta ebaji	1/2	2
J. Wiedemann: Waul wiletsujele	1/2	21

Pildid.

Cestimaalt wäljasaadetud töölistel Peter- buris	6/11	100
J. Engels	1/2	3
J. Engels	6/12	7
Engelisi noorepõlwe pildid	12	2
M. Herzen	1/2	8
M. Joffe	1/2	15
Kollasele Internatsionaalile	6/11	42
J. Kuppap ja J. Schütz (tapetilt)	1/2	25
M. Lenin	3/5	3
M. Lenin	6/11	26
D. Lent	6/11	95
R. Liebknecht perekonnaga jõulupun juures	1/2	21
M. Lunatshariski	12	1
M. Nieländer	6/11	93
R. Rabef	1/2	30
W. Käitsep	6/11	96
L. Tolstoi	12	6
Tööliste rongikäik Tallinnas 1. mail 1920	6/11	2
M. R. af Urjin	1/2	16
Walgest Cestist punajele Wenemaale detj. 1919 wahetatud pantvangid	1/2	32
Wenemaa kom. partei Cesti ofat. konve- rents Peterburis 18. apr. 1920	6/11	91
Witmejuugused ilustused. Pilekipildid.		

Kommunistlike partei Cestimaa keskkomitee kirjastus
Peterburis, Fontanka 53, k. 9. Telef. 43602. — P. B. II. — 4000.

17. riigitrukikoda Peterburis, 7. roobus, 26.3